

טפי נוחא ליה כי היכי דליציל ציבעיה –

It is more preferable for him in order to brighten the dye

OVERVIEW

The גמרא explained the reason he is פטור משום נטילת נשמה because he is a (מתעסק) ¹ is because in our case he is פסיק רישיה by חייב אין מתכוין [אין מתכוין], even though דליציל צבעיה remain alive in order to brighten the dye. Our תוספות explains how this answers the question that it is a פסיק רישיה.

פירוש² אף על גב דהוי פסיק רישיה דמודה רבי שמעון -

The explanation of the s'רא's answer is that even though it is a פסי"ר, where ר"ש agrees that he is חייב even though he is מתכוין nevertheless -

הכא מיפטר משום דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה³ -

Here by חלזון he is פטור because it is a מלשאצל"ג -

דאפילו במקלקל⁴ פטר⁵ רבי שמעון במלאכה שאינה צריכה לגופה -

For ר"ש exempts a מלשאצל"ג even by [בחבורה] מקלקל -

כדאמר בפרק הנחנקין⁶ (סנהדרין פד,ב) מאן שמעת ליה דאמר מקלקל בחבורה חייב רבי שמעון -

As the גמרא states in פרק הנחנקין, 'whom do you hear that maintains מקלקל is חייב בחבורה - ר"ש it is -

הא אמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה⁷ -

¹ אין of היתר literally 'chop off its head and it will not die' is the expression used to limit the פסיק רישיה ולא ימות מתכוין, meaning that if as a result of his actions it is inevitable that a מלאכה will be done, he is חייב, and he cannot claim. 'I did not intend to do it'. It is as if someone says, 'I only wanted to remove the head; I had no intention of killing it'. It is a ludicrous claim. Similarly every אין מתכוין which is a פסיק רישיה. Here too even though he does not want to kill the חלזון but since inevitably he will kill it by removing its blood/dye; he should be חייב.

² פירוש, by writing, is seemingly negating פרש"י (cited later in this תוספות), who does not mention מלשאצל"ג in his explanation why פסי"ר does not apply here.

³ מלשאצל"ג literally means, work which is not needed for its sake. A classic example is if one removes a corpse from the house into a רשות הרבים. The מלאכה of הוצאה is when one removes an item from a רה"ר into a רה"ר because he wants the item to be in the רה"ר (the way it was in the משכן [by the קרשים]). However by the corpse he only wants to remove it from the house; there is no interest that it should be in the רה"ר. This is considered a מלשאצל"ג. I do not need the real purpose of the מלאכה. Here too by the חלזון I may be doing נטילת נשמה technically, by removing its blood/dye, however I am only interested in gathering the צבע, but not in killing the חלזון. There is a dispute whether מלשאצל"ג is (ר"י) חייב, or (ר"ש) פטור. Therefore according to ר"ש here he is פטור, since it is a מלשאצל"ג.

⁴ Others suggest amending this to read, מקלקל בחבורה פטר (instead of פטר מקלקל).

⁵ מקלקל and מלאכת מחשבת where there is no requirement for פטר even by בחבורה. פטור מלשאצל"ג is חייב, nevertheless, מתעסק [TIE footnote # 4]. See previous תוס' ד"ה מתעסק.

⁶ The גמרא there is discussing the משנה in שבת קכב, that one is permitted to use a needle to remove a splinter. The גמרא explains that even though he may be חובל (draw blood), nevertheless it is permitted for it is ר"ש who maintains that even though he is חובל, however ר"ש also maintains מלשאצל"ג. This proves that מלשאצל"ג is פטור even by חבורה.

⁷ Our case, by חלזון, however is not entirely similar to the splinter case, for there it is not a פסי"ר, and here it is. Nonetheless; there (since it is not a פסי"ר) it is לכתחלה, however here (since it is a פסי"ר) we are not לכתחלה.

But משאצ"ל"ג also maintains one is פטור for a ר"ש

responds to an anticipated difficulty:⁸

וכי מודה רבי שמעון בפסיק רישיה -

And when does ר"ש agree that פסי"ר is חייב -

הני מילי במידי דניחא ליה אי מתרמי דהוי צריכה לגופה -

That is only if he is pleased if the מלאכה happened, for then it is לגופה -

אבל במידי דלא איכפת ליה לא מודה⁹ -

However if it is something which he does not care about, he does not agree that
he is חייב even if it is פסי"ר as long as it is מתכוין (since it is a משאצ"ל).

פרש"י cites תוספות:

ורש"י פירש¹⁰ דהא דמודה רבי שמעון בפסיק רישיה -

And רש"י explained that this which ר"ש agrees by פסי"ר that he is חייב -

היינו במאי דלא איכפת ליה אי מתרמי¹¹ -

That is only if he does not care whether the מלאכה happens or not, however when he
does not want the מלאכה to take place (like here by חלזון where he does not want it to die), he is
פטור.

disagrees with פרש"י that פסי"ר is חייב even if it is לא איכפת ליה:

וליתא דהא מזרד זרדין בארעא דחבריה פטר רבי שמעון בפרק הבונה¹² (לקמן קג,א) -

But this is not so, for ר"ש in פרק הבונה exempts one who prunes reeds in his
friend's field -

והתם לא איכפת ליה אי מתרמי אלא כדפירישיה -

And there the pruner does not care if his friend's field is pruned or not and
nevertheless he is פטור. **Rather** we must say as **I explained** that פסי"ר is חייב only when
it is ניחא ליה, not when he is ambivalent.

---

as is the case by a מתכוין (ר"ש), but rather we merely say that he is פטור because it is
משאצ"ל"ג.

⁸ Seemingly every פסי"ר is משאצ"ל"ג by definition, so when does ר"ש agree that פסי"ר is חייב.

⁹ See 'Thinking it over 1 & 2.

¹⁰ בד"ה טפי.

¹¹ According to תוספות the חיוב of פסי"ר is only if he is pleased with the outcome; however if he does not care either
way he is פטור and certainly if he does not want it to happen (like by חלזון). According to רש"י however he is חייב by
פסי"ר even if he is ambivalent about it and certainly if he is pleased, but if he is displeased he is פטור even by פסי"ר.
[There seems to be another difference between רש"י and תוספות; according to תוספות the פטור by פסי"ר if he does not
care about it, is associated with the rule of משאצ"ל"ג, however according to רש"י if he is displeased, that itself
removes the חיוב of פסי"ר.]

¹² If one were מזרד זרדין in his own field he would be חייב משום חורש, for he is improving his field. Nevertheless he is
פטור in another's field because he is ambivalent; this contradicts רש"י who maintains he is חייב בפסי"ר.

asks: תוספות

ותימה דבסוף פרק קמא דחגיגה (דף יב) משמע -

- מסכת חגיגה of פרק And it is astounding, for it seems from the end of the first

דהא דפטר רבי שמעון מלאכה שאינה צריכה לגופה היינו משום דבעי מלאכת מחשבת -

- מלאכת מחשבת is because we require משאצל"ג a ר"ש exempts That the reason

ואם כן בחבורה דלא בעי מלאכת מחשבת¹³ ליחייב בה מלאכה שאינה צריכה לגופה:

So therefore by חבורה where we do not require מחשבת he should be liable for a משאצל"ג! תוספות does not answer this question (here).¹⁴

SUMMARY

מלשאצל"ג a (according to ר"ש) only when it is ניהא ליה; otherwise it is a פטור and he is פטור.

THINKING IT OVER

1. תוספות maintains that פסי"ר is חייב only when it is ניהא ליה, however if he does not care either way he is פטור.¹⁵ Why therefore did the גמרא say, דכמה דאית ביה נשמה טפי, ניהא ליה; indicating that he does not want it to die, the גמרא could have merely said that he does not care whether it dies or not, for even in this situation, ר"ש maintains that פסי"ר is not חייב?!¹⁶

2. The rule that a פסי"ר is חייב; is it because the פסי"ר דניהא ליה, or מתכוין makes it פסי"ר, or the ניהא ליה makes it חייב? צריכה לגופה¹⁷

¹³ See footnote # 5 here, and previous [TIE footnote # 4 and 'In summation' by footnote # 6].

¹⁴ See פטור who answers that even though משאצל"ג is פטור because it is not a מחשבת and that פטור does not apply by חובל (חבורה), nevertheless here he is פטור since it is a combination of מתכוין and אין מתכוין besides that he definitely does not want it to die. ועי' בהגהות הרא"מ הורו"י.

¹⁵ See footnote # 9.

¹⁶ See סופר and מהרש"א, ורש"ש. See also תוספות הרא"ש.

¹⁷ See (עד"ז) שפת אמת.